

colloquium-journal

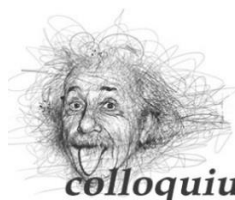
ISSN 2520-6990

Międzynarodowe czasopismo naukowe

№19(106) 2021

Tadlock

ISSN 2520-6990

ISSN 2520-2480

Colloquium-journal №19 (106), 2021

Część 1

(Warszawa, Polska)

Redaktor naczelny - **Paweł Nowak**
Ewa Kowalczyk

Rada naukowa

- **Dorota Dobija** - profesor i rachunkowości i zarządzania na uniwersytecie Koźmińskiego
- **Jemielniak Dariusz** - profesor dyrektor centrum naukowo-badawczego w zakresie organizacji i miejsc pracy, kierownik katedry zarządzania Międzynarodowego w Ku.
- **Mateusz Jabłoński** - politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki.
- **Henryka Danuta Stryczewska** – profesor, dziekan wydziału elektrotechniki i informatyki Politechniki Lubelskiej.
- **Bulakh Iryna Valerievna** - profesor nadzwyczajny w katedrze projektowania środowiska architektonicznego, Kijowski narodowy Uniwersytet budownictwa i architektury.
- **Leontiev Rudolf Georgievich** - doktor nauk ekonomicznych, profesor wyższej komisji atestacyjnej, główny naukowiec federalnego centrum badawczego chabarowska, dalekowschodni oddział rosyjskiej akademii nauk
- **Serebrennikova Anna Valerievna** - doktor prawa, profesor wydziału prawa karnego i kryminologii uniwersytetu Moskiewskiego M.V. Lomonosova, Rosja
- **Skopa Vitaliy Aleksandrovich** - doktor nauk historycznych, kierownik katedry filozofii i kulturoznawstwa
- **Pogrebnaya Yana Vsevolodovna** - doktor filologii, profesor nadzwyczajny, stawropolski państwowy Instytut pedagogiczny
- **Fanil Timeryanowicz Kuzbekov** - kandydat nauk historycznych, doktor nauk filologicznych. profesor, wydział Dziennikarstwa, Bashgosuniversitet
- **Aliyev Zakir Hussein oglu** - doctor of agricultural sciences, associate professor, professor of RAE academician RAPVHN and MAEP
- **Kanivets Alexander Vasilievich** - kandydat nauk technicznych, docent wydziału dyscypliny inżynierii ogólnej wydziału inżynierii i technologii państwowej akademii rolniczej w Połtawie
- **Yavorska-Vitkovska Monika** - doktor edukacji, szkoła Kuyavsky-Pomorski w bidgoszczu, dziekan nauk o filozofii i biologii; doktor edukacji, profesor
- **Chernyak Lev Pavlovich** - doktor nauk technicznych, profesor, katedra technologii chemicznej materiałów kompozytowych narodowy uniwersytet techniczny Ukrainy „Politechnika w Kijowie”
- **Vorona-Slivinskaya Lyubov Grigoryevna** - doktor nauk ekonomicznych, profesor, St. Petersburg University of Management Technologia i ekonomia
- **Voskresenskaya Elena Vladimirovna** doktor prawa, kierownik Katedry Prawa Cywilnego i Ochrony Własności Intelektualnej w dziedzinie techniki, Politechnika im. Piotra Wielkiego w Sankt Petersburgu
- **Tengiz Magradze** - doktor filozofii w dziedzinie energetyki i elektrotechniki, Georgian Technical University, Tbilisi, Gruzja
- **Usta-Azizova Dilnoza Ahrarovna** - kandydat nauk pedagogicznych, profesor nadzwyczajny, Tashkent Pediatric Medical Institute, Uzbekistan

    SlideShare

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

«Colloquium-journal»

Wydawca «Interdruk» Poland, Warszawa

Annopol 4, 03-236

E-mail: info@colloquium-journal.org

<http://www.colloquium-journal.org/>

CONTENTS

PUBLIC ADMINISTRATION

Pashko I. S. IMPLEMENTATION OF EFFECTIVE GENDER POLICY IN THE SYSTEM OF STATE SERVICE	4
Пашко И.С. ОСУЩЕСТВЛЕНИЕ ДЕЙСТВЕННОЙ ГЕНДЕРНОЙ ПОЛИТИКИ В СИСТЕМЕ ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ	4

HISTORICAL SCIENCES

Хрящевська Л.М. МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНОЇ БАЗИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОЛОГІЇ У ХІХ СТ.	10
Hryashchevskaya L. M. MODERNIZATION AND IMPROVEMENT OF THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF SCIENTIFIC RESEARCH IN UKRAINIAN ETHNOLOGY IN THE XIX CENTURY.	10

MEDICAL SCIENCES

Іванюк А. В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОГО КАРДІОЛОГІЧНОГО ЦЕНТРУ НА ЗАСАДАХ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА	15
Ivanyuk A. V. CONCEPTUAL APPROACHES TO THE DEVELOPMENT OF A REGIONAL CARDIOLOGY CENTER ON THE BASIS OF PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIP	15
Novychenko S.D. LIPID IMBALANCE IN THE BLOOD OF PATIENTS WITH DIABETIC NEPHROPATHY	19

PEDAGOGICAL SCIENCES

Васильєва А. Г. ДИДАКТИЧЕСКИЙ ПОТЕНЦИАЛ СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ В ОБУЧЕНИИ ИНОСТРАННОМУ ЯЗЫКУ	23
Vasilyeva A. THE DIDACTIC POTENTIAL OF SOCIAL NETWORKS IN TEACHING A FOREIGN LANGUAGE	23
Glubochenko O.V., Glubochenko V.G., Dudko O.G. SOME ASPECTS OF CASE-BASED LEARNING AS A TEACHING TOOL	25
Годун В.П. ПРОВІДНІ ФАКТОРИ ТА ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ МЕХАНІКІВ З ОБСЛУГОВУВАННЯ ТА РЕМОНТУ АВТОМОБІЛІВ І ДВИГУНІВ	27
Godun V.P. LEADING FACTORS AND PEDAGOGICAL CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF CREATIVE POTENTIAL OF FUTURE MECHANICS FOR MAINTENANCE AND REPAIR OF VEHICLES	27
Григорчук Т.В. ФОРМУВАННЯ ЛОГІЧНОГО МИСЛЕННЯ УЧНІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ	32
Grigorchuk T.V. FORMATION OF LOGICAL THINKING STUDENTS IN THE NEW UKRAINIAN SCHOOL	32
Новиченко С.Д. КЕЙС-МЕТОД ЯК ПРИКЛАД ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПРИ ВИВЧЕННІ ФАРМАКОЛОГІЇ	34
Novychenko S.D. CASE-METHOD AS AN EXAMPLE OF INTERACTIVE LEARNING OF MEDICAL STUDENTS IN THE STUDY OF PHARMACOLOGY	34
Царьова Є. С. МОДЕЛЬ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙСТРІВ ВИРОБНИЧОГО НАВЧАННЯ У СИСТЕМІ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ	37
Tsareva E. S. MODEL OF PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF MASTERS OF PRODUCTION TRAINING IN THE SYSTEM OF METHODICAL WORK	37

AGRICULTURAL SCIENCES

Каракулов Ф.А.

РАССМОТРЕНИЕ ТРАДИЦИОННОЙ СИСТЕМЫ НАБЛЮДЕНИЯ И РАСЧЕТА СТОКА В ГИДРОЛОГИЧЕСКОМ СТОРЕ. НЕДОСТАТКИ ТРАДИЦИОННОЙ СИСТЕМЫ РАСЧЕТА СТОКА В ГИДРОЛОГИЧЕСКОМ СТОРЕ ПЕРЕД АВТОМАТИЗИРОВАННОЙ СИСТЕМОЙ41

Karakulov F.A.

CONSIDERATION OF THE TRADITIONAL SYSTEM OF OBSERVATION AND CALCULATION OF RUNOFF IN A HYDROLOGICAL SECTION. DISADVANTAGES OF THE TRADITIONAL FLOW CALCULATION SYSTEM IN THE HYDROLOGICAL OUTLET BEFORE THE AUTOMATED SYSTEM41

TECHNICAL SCIENCE

Афанасьев А., Шарыпова Т.Н.

ИНФОРМАЦИОННЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В ОБРАЗОВАНИИ44

Afanasyev A., Sharypova T.N.

INFORMATION TECHNOLOGIES IN EDUCATION44

Сидоренко А.Д., Скрипин А.П., Калачев П.В., Макарова Л.О., Бондаренко А.А.

СПОСОБЫ ЗАЩИТЫ АВТОНОМНЫХ ИНВЕРТОРОВ В АВАРИЙНЫХ РЕЖИМАХ РАБОТЫ46

Sidorenko A.D., Skripin A.P., Kalachev P.V., Makarova L.O., Bondarenko A.A.

PROTECTION METHODS FOR AUTONOMOUS INVERTERS IN EMERGENCY OPERATION MODES46

Сидоренко А.Д., Скрипин А.П., Калачев П.В., Макарова Л.О., Бондаренко А.А.

ТРАНСФОРМАТОРЫ С ВРАЩАЮЩИМСЯ МАГНИТНЫМ ПОЛЕМ НЕДОСТАТКИ И ПУТИ РЕШЕНИЯ47

Sidorenko A.D., Skripin A.P., Kalachev P.V., Makarova L.O., Bondarenko A.A.

ROTATING MAGNETIC TRANSFORMERS DISADVANTAGES AND SOLUTIONS47

PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

Данилова Ю.Е., Лебедева Е.Б.

СИСТЕМА ПЛАНИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ В УСЛОВИЯХ ПАНДЕМИИ.49

Danilova Yu.E., Lebedeva E.B.

THE SYSTEM OF PLANNING THE DEVELOPMENT OF PHYSICAL CULTURE IN MODERN SOCIETY IN A PANDEMIC.49

PHILOLOGICAL SCIENCES

Кумаритова Т.В.

ПОНИМАНИЕ ЯЗЫКА ШЕКСПИРА (НА МАТЕРИАЛЕ СОНЕТОВ ШЕКСПИРА)52

Kumaritova T.V.

UNDERSTANDING THE LANGUAGE OF SHAKESPEARE (IN THE MATERIAL OF SHAKESPEARE'S SONNS)52

ECONOMIC SCIENCES

Мамчур В.А.,

СІМЕЙНІ ФЕРМЕРСЬКІ ГОСПОДАРСТВА – ІНКЛЮЗИВНА МОДЕЛЬ СІЛЬСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА.....56

Mamchur V.A.

FAMILY FARMS - INCLUSIVE MODEL OF AGRICULTURAL ENTREPRENEURSHIP56

HISTORICAL SCIENCES

УДК 94(477)

*Хрящевська Л.М.,**кандидат історичних наук, доцент кафедри історії Миколаївський національний університет імені**В.О. Сухомлинського*ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2611-0817>DOI: [10.24412/2520-6990-2021-19106-10-14](https://doi.org/10.24412/2520-6990-2021-19106-10-14)

МОДЕРНІЗАЦІЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНОЇ БАЗИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З УКРАЇНСЬКОЇ ЕТНОЛОГІЇ У XIX СТ.

*Hryashchevskaya L. M.,**candidate of historical sciences, associate professor of department to history, Mykolaiv national university**to the name of V. O. Sukhomlynsko*ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2611-0817>

MODERNIZATION AND IMPROVEMENT OF THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF SCIENTIFIC RESEARCH IN UKRAINIAN ETHNOLOGY IN THE XIX CENTURY.

Анотація:

Розглянуто становлення теоретико-методологічної бази етнологічної науки. Досліджено вплив наукових шкіл, центрів та напрямів на всю світову етнологію. Виявлено головні риси і здобутки еволюціоністської етнології. З'ясовано, що із виникненням еволюційного напрямку завершилося формування етнології як науки.

Summary:

The formation of the theoretical and methodological base of ethnological science is considered. The influence of scientific schools, centers and directions for the entire world ethnology is investigated. The main features and achievements of evolutionary ethnology are revealed. It was found out that with the emergence of an evolutionary direction completed the formation of ethnology as science.

Ключові слова: етнологія, дослідження, наукова школа, міфологія, духовна культура, антропологія, фольклор, еволюція, позитивізм.

Key words: ethnology, research, scientific school, mythology, spiritual culture, anthropology, folklore, evolution, positivism.

Становлення теоретико-методологічної бази етнологічної науки відбувалося у межах наукових шкіл, які вже у першій половині XIX ст. почали формуватися у провідних європейських університетах. Першою справжньою науковою школою у європейській етнології вважається міфологічна школа, що виникла під впливом ідей німецького філософа Ф. В. Й. фон Шеллінга (1775-1854). У творчості цього визначного німецького філософа здійснено системний аналіз міфології як всезагальної символічної форми існування людства [20]. Згідно з концепцією Шеллінга, міфологія є всезагальною висхідною формою думки, історично необхідним явищем, закономірною сходинкою у розвитку людської свідомості, первинною синтетичною формою духовної культури, що включає в себе паростки всіх спеціалізованих видів культури майбуття.

Філософські ідеї Шеллінга були тісно пов'язані з загальноєвропейськими тенденціями розвитку національної ідеї, яка на той час полягала в ототожненні народу з певними духовними цінностями, атрибутами Бога [8, с. 59]. У науковій сфері ці ідеї втілювали німецькі романтики - брати Якоб (1785-1863) та Вільгельм (1786-1859) Грімми. Філологи за освітою, професори Геттінгенського, а згодом Берлінського університетів, збирали та

публікували німецькі народні казки та легенди. Їхні твори належать до жанру літературних казок епохи романтизму, якому притаманне поєднання магічного, фантастичного і містичного з дійсністю того часу. Водночас, брати Грімми, а особливо Якоб, прагнули залишити казки максимально народними, щоб в їх переказі не з'явилося викривлення, переробки за власним смаком, завдяки чому їх казки поєднують в собі наукову вірогідність з авторським стилем [11, с. 89].

Міфологію брати Грімми розглядали як необхідну умову і матеріал для мистецтва, що також є проявом народного духу. У своїх дослідженнях міфології Якоб Грімми спирався на порівняльний метод, зіставляючи сюжети й мотиви казок та міфів різних народів. Міфологія розглядалася як розрізнені залишки певного давнього світогляду, який панував в індоєвропейських народів й базувався на метеорологічних та астрономічних спостереженнях давніх людей. Уявлення про богів, певні елементи обрядовості та фольклору - усе розглядалося як осмислення таких природних явищ, як гроза, сонячне світло, небо тощо. Цей світогляд поступово деградував та розкладався, залишаючи лише непевні релікти, за якими дослідник може реконструювати первинну духовну культуру [18]. Праці братів

Грім заклали початок двом основним шляхам досліджень міфологічної школи - етимологічному, який полягав у лінгвістичній реконструкції міфу, та «аналогічному», тобто власне порівняльно-міфологічному.

Натурміфологічні погляди братів Грім отримали розвиток у працях численних наступників. Один із них, М. Мюллер, вважав, що міфи мають у собі приховану логіку. Вони взаємопов'язані й позбавлені можливості частої міграції в інші культури, адже передаються спадково. У праці «Внесок у міфологічну науку» (1897) він поділяє порівняльну міфологію на три гілки: етимологічну, психологічну та галузь аналогії. Завданням першої з них є зіставлення імен і текстів, пошук достовірних фактів, які доводили б утворення цих імен від одного прототипу певної мовної сім'ї. Порівняльна міфологія доходить висновку про певну епоху, коли давні племена, від яких пішли сучасні кельти, італійці, слов'яни, німці тощо, були близькими сусідами і поклонялись одним і тим самим божествам [21, с. 44]. У міфологічної школи виявилось багато прихильників, особливо серед німецьких (А. Кун, В. Шварц, В. Манхардт) та російських (А. Афанасьєв, Ф. Буслаєв, О. Миллер) дослідників. Ідеї учених-міфологів у 70-ті рр. XIX ст. значною мірою вплинули на формування етнопсихологічної школи, представники якої (Т. Штейнталь, М. Лацарус, В. Вундт) бачили у фольклорі відображення специфічної психології народу, який його створив [13, с. 84].

Водночас, у школи знайшлося й чимало критиків, серед яких особлива роль належить німецькому ученому Теодорові Бенфею, який започаткував так звану міграціоністську школу в європейських фольклорно-етнологічних дослідженнях. На думку Т. Бенфея та його послідовників у різних європейських країнах, численні тотожності, збіги та подібності у фольклорних традиціях різних народів пояснюються не спільною генетичною спадщиною, а наявністю єдиного джерела з якого, завдяки писемній культурі художні мотиви та сюжети мандрували по світу. Таким джерелом, за Т. Бенфеєм, був індійський епос, сюжети якого проникли у Європу завдяки походам Олександра Македонського, арабським завоюванням та контактам Візантії зі східними країнами. Як зазначає С. Пилипчук, новаторство Т. Бенфея виявилось не в самій ідеї про запозичення, а в конкретизації, унаочненні здогадів численними прикладами, а також у формулюванні ретельно опрацьованої схеми можливих міграційних процесів [14, с. 227-228].

Одночасно постулати міфологічної школи критикувалися дослідниками так званої антропологічної школи у фольклористиці, які заперечували наявність у фольклорі будь-якої прадавньої підоснови й наголошували на впливі книжної традиції на усну народну творчість. Роль останньої зводилася до побічного продукту розвитку людської культури. Засновником антропологічної школи вважають британського етнолога Е. Тайлора, а її виникнення пов'язують із поширенням в науковій думці концепції класичного еволюціонізму [1, с. 175].

Виникнення антропологічної школи було зумовлене насамперед характером розвитку етнологічних знань в англійських країнах, де учення про народи почало розвиватися як складова антропології - біологічної науки про походження та еволюцію фізичної організації людини. У Великій Британії на її основі намагалися реконструювати історію людства та культура, а тому тут з'явився новий науковий напрям під нахвою «соціальна антропологія». Поступове зміщення предметної області етнології у бік дослідження соціальної організації людства було наслідком справжньої наукової революції, яку здійснила теорія еволюції, сформульована у книзі Чарльза Дарвіна «Про походження видів» (1859). Сутність цієї теорії полягає у тому, що живі організми перебувають у постійному розвитку, еволюціонують. Цей розвиток (еволюція) здійснюється за рахунок взаємодії трьох основних чинників: мінливості, спадковості і природного добору. Мінливість слугує основою утворення нових ознак в будові і функціях організму, спадковість закріплює ці ознаки, а під дією природного добору усуваються організми, не пристосовані до умов існування, що зрештою веде до утворення нових видів (видоутворення) [22, с. 330]. Ч. Дарвін не був першим дослідником, який висловлював подібні думки. Здогадки щодо єдності та розвитку живої і неживої природи були сформульовані ще античними мислителями. Безпосереднім попередником Дарвіна був Ж. Б. Ламарк, який у 1809 р. опублікував книгу «Філософія зоології», у якій сформулював свою концепцію еволюції.

Проте, незаперечною історичною заслугою Ч. Дарвіна вважають те, що він розкрив рушійний чинник еволюції - природний відбір випадкових неспрямованих спадкових змін, який пояснює багатоманітність живих істот та їх здатність пристосовуватися до навколишнього середовища [4, с. 264]. Учення Дарвіна не потребує залучення для пояснення еволюції нематеріальних факторів і доводить, що рушійні сили розвитку природи містяться в ній самій. Відповідно, живій природі властиві саморух і саморозвиток. Еволюція становить безперервний прогрес, перехід від простих форм до складних, вершиною якого стає людина й створене нею суспільство.

Теорія Дарвіна набула загального поширення та визнання ще за життя дослідника. Вона фактично стала основою наукового світогляду модерної доби й вплинула фактично на всі галузі наук. У сфері суспільствознавства еволюційні ідеї висловлювалися й до появи публікацій Ч. Дарвіна. Зокрема, величезний вплив на розуміння суспільних процесів мали погляди Томаса Мальтуса. На матеріалі демографічної статистики, англійський вчений спробував показати, що чисельність людства постійно збільшується й лише нестача ресурсів, війни та епідемії обмежують невпинне зростання. Фактично паралельно з Дарвіном працював Огюст Конт, погляди якого були покладені в основу концепції позитивізму. На думку французького мислителя, людство у своєму розвитку пройшло три основні стадії розвитку - теологічну, метафізичну, наукову. Стадії

визначалися на прикладі європейських народів, однак екстраполювалися на усі інші. О. Конт вважав, що усі без винятку народи мають пройти через однакові стадії розвитку. Щоправда через природні властивості та інші фактори швидкість проходження цих стадій є неоднаковою.

О. Конт звертав увагу на повторюваність суспільних явищ й закликав до вивчення головних законів розвитку людства, переважно шляхом використання порівняльного методу [2, с. 6].

Значний вплив на розвиток наукової думки мали також погляди Герберта Спенсера (1820-1903), який запропонував концепцію еволюції як особливого типу послідовних необхідних змін культурних феноменів від відносно нескладної однорідності до погодженої неоднорідності, що відбуваються завдяки поступовій диференціації й інтеграції. На думку Г. Спенсера, з найдавніших часів людська природа повільно адаптується, в результаті чого відбуваються модифікації людських рис, вони поступово акумулюються в популяції, передаючись через традицію. Суспільство розвивається під впливом зовнішніх (вплив географічного середовища, а також сусідніх суспільств і народів) й внутрішніх (фізична природа людини, розмаїтість рас, особливості психіки кожного народу) факторів. На думку Г. Спенсера, члени первісних суспільств — люди фізично, морально й розумово відсталі.

Практично до кінця XIX ст. позитивізм залишався пануючою концепцією в історичній науці. Дослідники приділяли увагу переважно питанням розвитку держави, як вищій стадії розвитку політичної організації суспільства, що свідчить про загальний рівень його розвитку [5, с. 38]. Позитивістське бачення історичного процесу передбачало наявність не циклічного, а лінійного часу та прогресивного розвитку усіх суспільств [23, с. 186].

Вплив позитивізму на розвиток соціо-гуманітарних наук вважається визначальним. Л. Зашкільняк наголошує на тому, що позитивістської методології, а скоріше її загальних гасел притримувалася більшість європейських істориків другої половини XIX ст., хоча далеко не всі з них розвивали теоретичну сторону історичної соціології позитивізму [9, с. 127]. Повною мірою вплив позитивізму торкнувся й дослідників, які жили та працювали в Україні [16].

В етнології утвердження теорії Дарвіна та позитивістських ідей Конта й Спенсера призвело до формування так званого еволюційного напрямку який можна вважати першою власне етнологічною теорією. На відміну від романтиків, які бачили ідеал суспільного та духовного розвитку у минулому, позитивісти та еволюціоністи виходили з ідеї прогресу й ставили собі на меті «об'єктивне» та «реалістичне» пізнання дійсності, загальні закономірності в історії. «Зразком для них слугували природничі науки, величезні успіхи яких у ті роки викликали загальний етнузізм. Природничі закономірності вони шукали й в історії людства. Усі ці основні ідеї позитивізму - прагнення до об'єктивного пізнання дійсності, ідея природничо-наукової

закономірності, ідея прогреса - складають характерні риси й еволюціоністського напрямку в етнології [18]».

Етнологи-еволюціоністи наголошували на тому, що людство становить єдиний біологічний вид [3, с. 43] й сприймали соціальну культуру як об'єкт пізнання, який можна пояснити науковими термінами і законами. «Вважалось, що культура була породжена природними причинами, а її динаміка є закономірною, тобто соціокультурні системи сучасності втілюють у собі елементи минулих стадій розвитку. Детермінанти соціокультурної еволюції поділялися на два класи: По-перше, до іманентних антропологічних збудників еволюції було віднесено (вроджені ідеї), динамічними носіями яких вважалися індивіди і раси. По-друге, в якості зовнішніх факторів, що обумовлюють еволюцію, розглядалися природні явища як необхідність життєзабезпечення, економічні, соціальні передумови і т. ін.» [15, с. 97]. Деякі дослідники схильні визначати в межах еволюційної теорії основними детермінантами суспільного розвитку психічну подібність усіх людей, загальнолюдську здатність до удосконалення, дії індивідів, так званих «великих людей», які створюють нові ідеї. Важливу роль відіграють також способи життєзабезпечення. Вчені надавали їм великого значення в культурному розвитку й виділяли такі еволюційно визначальні форми життєзабезпечення, як обробка землі та агрокультура, скотарство, мисливство та рибальство, ремесла. Ці форми мали найважливіше значення для найбільш інтенсивної взаємодії людських суспільств з навколишнім середовищем, породження адаптаційних утворень, змін, пов'язаних з покращенням якості життя, а також для розвитку технологій [12, с. 18]. Оскільки усе людство проходить крізь однакові стадії розвитку, вивчення примітивних суспільств Азії, Африки та Америки допомагає з'ясувати первинну стадію, на якій свого часу перебували й європейські суспільства [10, с. 7].

Ідеї еволюціонізму знайшли своїх прихильників у різних країнах. Найвідомішими представниками еволюціонізму в Англії були Едвард Тайлор, Джеймс Фрезер, у Німеччині - Адольф Бастіан, Теодор Вайц, Генріх Шурц, у Франції - Шарль Летурно, у США - Люїс Генрі Морган. Серед них особливо значною є роль Льюїса Моргана (1818-1881) та Едварда Тайлора (1832-1917). Перший з них присвятив життя дослідженню північноамериканського племені ірокезів на прикладі яких була сформульована універсальна періодизація історії людства [6].

Праці британського дослідника Едварда Тайлора були присвячені переважно питанням розвитку духовної культури. Вихідним положенням теоретичних розробок Е. Тайлора було уявлення про психічну єдність людей, яка полягає у тому, що людський розум функціонує однаково в усіх суспільствах. Історія розвитку людства є історією безперервного прогресу, в ході якого суспільства переміщуються по стадіях. Проте, не всі елементи однієї й тієї самої культури розвиваються з однаковою

швидкістю й у певному суспільстві залишаються риси, які виглядають як сліди минулого [7, с. 20]. Ці сліди минулого Е. Тайлор називає пережитками. На його думку, досліджуючи пережитки навіть у сучасному суспільстві можна з'ясувати як жили його представники у віддалені епохи [19, с. 18]. Цьому ж сприяє застосування порівняльного методу, який полягає у зіставленні даних, отриманих з різних середовищ, для отримання загальних висновків. Е. Тайлор сформулював концепцію анімізму, згідно якої в основі релігійних явищ покладене прагнення первісної людини пояснити такі явища як сон і смерть наявністю нематеріальної душі. У подальшому уявлення про душу були поширені на усі живі істоти й навіть предмети неживої природи. Сучасні дослідники високо оцінюють внесок Е. Тайлора у розвиток етнологічних знань. Позитивною рисою його робіт вважають, зокрема, те, що Е. Тайлор відмовився від метафізичних спекуляцій щодо «істинних» та «неістинних» культур і утверджував універсальне розуміння культури (культура - все, що створила людина), а також дав новий поштовх у розвитку етнографічних досліджень (а саме: що всі конкретні форми варто вивчати, порівнюючи їхні елементи) [17, с. 152].

Подальший розвиток ідей Е. Тайлора у сфері дослідження первісної релігії представлений у науковій творчості Дж. Фрезера (1845-1941).

Дж. Фрезер, в руслі методологічних традицій еволюціонізму, активно застосовував порівняльно-етнографічний метод, постійно проводячи аналогії між віруваннями давніх європейців, примітивними суспільствами тихоокеанського басейну, Азії, Африки тощо. Спільності, які виявляв дослідник, на його думку пояснювалися однаковими стадіями розвитку, на яких знаходилися усі ці народи.

Загалом, еволюціоністська концепція давала в руки дослідників наочну й зрозумілу схему, яка дозволяла взаємно пов'язати, описати й осмислити усі явища культури. Саме тому еволюціонізм мав величезну кількість послідовників серед учених майже усіх європейських країн. Еволюціоністські ідеї пустили глибоке коріння у науці в Російській імперії. Концепції еволюціонізму дотримувалися російські етнологи, зокрема, М. Кулішер, М. Ковалевський, Е. Петрі, М. Харузін, Л. Штернберг, А. Штернберг, А. Максимов [18, с. 358-359], чії праці були широко представлені у книгозбірнях на території України.

В цілому, із виникненням еволюційного напрямку завершилося формування етнології як науки. Головні риси і здобутки еволюціоністської етнології полягають у намаганні відкрити універсальне джерело та загальні закони розвитку людських культур. Еволюціоністи першими почали використовувати поняття «культура» в розумінні певної системи об'єктів і відносин, властивих тому чи іншому народові, суспільству. В такому значенні це поняття уперше ввійшло в етнологічну думку. В рамках еволюціоністської теорії етнологи створили цілісну типову модель первісного суспільства, головні елементи якого (соціальні, культурні, економічні) оголошувалися однаково спільними для

всіх народів. Проте ця модель творилася шляхом отождолення характеру життєдіяльності сучасних неписьменних народів і давніх традиційних суспільств, отож учені невдовзі переконалися в обмеженості теоретичних конструкцій еволюціонізму.

Як і будь-яка схема, еволюціонізм спрощував реальність, ігнорував багатоманітність культурних явищ, часто не узгоджувався з реальними фактами розвитку «примітивних» суспільств, які все частіше траплялися етнологам під час польових досліджень. Більше того, виявилось, що принцип ускладнення та удосконалення - основний принцип, згідно якого еволюціоністи створювали періодизацію суспільних явищ далеко не завжди відповідає дійсності, в якій складні й розгалужені суспільні інститути замінювалися простішими. Давалася ознака й європоцентричність еволюціоністської концепції, яка механічно переносила особливості суспільного розвитку в одному регіоні світу на весь світ. З огляду на це, вже наприкінці XIX ст. еволюціонізм все частіше почала піддаватися критиці.

Підсумовуючи, можна зазначити, що становлення етнології як науки припадає на період XIX ст. У цей час зароджуються основні школи та напрямки, окреслюється предметна сфера науки та основні проблемні питання, які вона вивчає. Вплив наукових центрів цих країн можна вважати глобальним, адже він поширився на всю світову етнологію.

Список джерел та літератури

1. Азадовский М.К. История русской фольклористики. Т. II. Фольклорные изучения в 40-50-х годах XIX века. М.: Учпедгиз, 1963.
2. Бережна С. До становлення методологічної програми історичної компаративістики в XIX – на початку XX ст.. Волинські історичні записки. Том 3. 2009.
3. Воловик В. Географічне трактування концепції культури //Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: географія. Тернопіль: СМП «Тайп». № 2 (выпуск 28). 2010.
4. Дубровная О.В. Чарльз Роберт Дарвин (К 200-летию со дня рождения) //Физиология и биохимия культурных растений. 2009. Т. 41. № 3.
5. Добровольська Ю.А. Методологія вивчення минулого соціуму очима історичної антропології //Культурологічний вісник: Науково-теоретичний щорічник Нижньої Наддніпряни. 2010. Вип. 26.
6. Див.: Морган Л.Г. Древнее общество или исследование линий человеческого прогресса от дикости через варварство к цивилизации. Ленинград: Изд-во Ин-та народов Севера ЦИК СССР, 1935. 352 с.
7. Дельеж Р. Нариси з історії антропології. Школи. Автори. Теорії. К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2008.
8. Забужко О.С. Філософія української ідеї та європейський контекст: Франківський період. К.: Факт, 2006.
9. Зашкільняк Л. Методологія історії від давнини до сучасності. Л.: Львівський національний університет імені Ів. Франка, 1999.

10. Завальнюк В.В. Генезис антропологічних знань у сучасному правовому вимірі //Актуальні проблеми політики: Збірник наукових праць /Керівник авт., кол. С.В. Ківалов; відп. За вип.. О.В. Козаченко. Миколаїв: Поліграфічне підприємство СПД Румянцева Н.В., 2009. Вип. 38.
11. Іщенко В. Зв'язок складників і основних характеристик сучасної української національної ідеї з народними казками //Історичні і політологічні дослідження. Науковий журнал. Видання Донецького національного університету, історичний факультет. 2010. № 3-4 (45-46).
12. Кравець С. Детермінанти еволюції культури в класичному еволюціонізмі //Філософські дослідження. Збірник наукових праць Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля. Випуск № 9. Луганськ, 2008.
13. Мойсей А. Вплив ідей європейської етнопсихологічної школи на румунських дослідників Буковини другої половини ХІХ – початку ХХ століття //Етнічна історія народів Європи. 2004. Випуск 17.
14. Пилипчук С. «Шукання в орієнті»: міграційна школа у рецепції Івана Франка. Українське літературознавство. 2010. Вип. 72.
15. Русяєва Т. Г. До питання еволюціонізму в науці //Вісник національного авіаційного університету. Серія: Філософія. Культурологія. Збірник наукових праць. 2008. № 2.
16. Самойленко О.Г. Методологія історії від давнини та історіографія у науковій спадщині вчених Ніжинської вищої школи (друга пол.. ХІХ – поч.. ХХ ст.): Автореф. Дис.. канд.. іст. Наук: 07.00.06. Київ.нац. ун-т ім.. Т. Шевченка. К., 2000. 19 с.
17. Сафонік Л. Взаємозв'язок культурної (соціальної) антропології з етнографією, етнологією та соціологією //Вісник Львівського університету. Серія філос.. 2009. Вип. 12.
18. Токарев С.А. История русской этнографии (Доктябрьский период). М.: Наука, 1966. С. 274-275, 358.
19. Тайлор Э. Миф и обряд в первобытной культуры /Пер. с англ. Д.А. Коропчевского. Смоленск: Русич, 2000.
20. Шеллинг Ф.В. Й. Введение в философию /Ф.В.Й. Шеллинг //Сочинения: в 2 т. Т. 2. М.: Місль, 1989. 636 с.
21. Шкядріна Т.В. Проблема традиціоналізації сюжетів як об'єкт дискусії у міфонавстві //Держава та регіони. Серія: Гуманітарні науки. 2011. № 1.
22. Шлапак В.П. Дарвін, Вернадський: точки зору різні, а істина одна //Науковий вісник НЛТУ України. 2009. Вип. 19.12.
23. Шаповал В.Н. Смена ценностно-смысловых ориентиров как категорический императив нашего времени // Ученые записки Таврического национального университета имени В.И. Вернадского. Серия «Философия. Культурология. Политология. Сциология». 2010. Т. 23(62). № 2.

Colloquium-journal №19(106), 2021

Część 1

(Warszawa, Polska)

ISSN 2520-6990

ISSN 2520-2480

Czasopismo jest zarejestrowany i wydany w Polsce. Czasopismo publikuje artykuły ze wszystkich dziedzin naukowych. Magazyn jest wydawany w języku angielskim, polskim i rosyjskim.

Częstotliwość: co tydzień

Wszystkie artykuły są recenzowane.

Bezpłatny dostęp do elektronicznej wersji magazynu.

Przesyłając artykuł do redakcji, autor potwierdza jego wyjątkowość i jest w pełni odpowiedzialny za wszelkie konsekwencje naruszenia praw autorskich.

Opinia redakcyjna może nie pokrywać się z opinią autorów materiałów.

Przed ponownym wydrukowaniem wymagany jest link do czasopisma.

Materiały są publikowane w oryginalnym wydaniu.

Czasopismo jest publikowane i indeksowane na portalu eLIBRARY.RU,

Umowa z RSCI nr 118-03 / 2017 z dnia 14.03.2017.

Redaktor naczelny - **Paweł Nowak, Ewa Kowalczyk**

«Colloquium-journal»

Wydawca «Interdruk» Poland, Warszawa

Annopol 4, 03-236

Format 60 × 90/8. Nakład 500 egzemplarzy.

E-mail: info@colloquium-journal.org

<http://www.colloquium-journal.org/>